

**Anotācija pētījumam:
Komersantu, nevalstisko organizāciju un sabiedrības salīdzinošais
vērtējums korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas
jomā**

Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti latviešu valodā

Pētījuma konkrētie mērķi:

Veikt salīdzinošo vērtējumu par valsts pārvaldes profesionālās pilnveides progresu un kapacitāti korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomā, apzinot komersantu, nevalstisko organizāciju un sabiedrības (iedzīvotāju) viedokli par esošo situāciju un nepieciešamajām izmaiņām.

Pētījuma galvenie rezultāti:

- Raksturojot, kas būtu nepieciešams valsts pārvaldes profesionālajai pilnveidei korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomā, eksperti iespējas uzlabot situāciju galvenokārt saista ar politisko gribu, “sistēmas maiņu”, jaunu normatīvo aktu izstrādi un esošo pilnveidi, sabiedrības vērtību maiņu (piemēram, iedzīvotāju netiešo, noklusēto atbalstu ēnu ekonomikai), kā arī valsts pārvaldes prestiža celšanu un darbinieku pamatvajadzību apmierināšanu (darba algu paaugstināšana, darba apstākļu uzlabošana), kas varētu paaugstināt viņu motivāciju.
- Pēc ekspertu domām, valsts pārvaldes darbiniekiem vajadzētu pilnveidot savas komunikācijas prasmes, izpratni par uzņēmējdarbības pamatprincipiem, psiholoģiskās iemaņas (piem., saskarsmē ar klientiem, motivācijas uzlabošanai, izdegšanas novēršanai). Mācībās būtu jāpievērš uzmanība pieredzes (t.sk. labās prakses piemēru) apmaiņai, reālas dzīves situāciju analīzei, kā arī informēšanai par procedūru, aktivitāšu kopumu, konstatējot pārkāpumu, sodu piemērošanu u.c.
- Gan iedzīvotāji, gan uzņēmēji visatzinīgāk ir vērtējuši situāciju ar valsts amatpersonu un citu valsts pārvaldē nodarbināto

Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti angļu valodā

The specific objectives of the study:

To carry out comparative assessment about progress of professional development of public administration and capacity in such areas as prevention of corruption and reduction of shadow economy by identifying opinions of entrepreneurs, non-governmental organizations and society (inhabitants) about current situation and necessary changes to be made.

The main results of the study:

- Describing necessities for professional development of public administration in such areas as prevention of corruption and reduction of shadow economy, experts associate options to improve the situation mainly with political will, “the system change”, establishing new regulatory acts and improving current ones, society’s values change (e.g. indirect support for shadow economy), rising the prestige of public administration and meeting employees’ basic needs (wage growth, improvement of working conditions), that could increase their motivation.
- According to experts, public administration employees should develop their communication skills, awareness of fundamental principles of business, psychological skills (e.g. for interacting with clients, to increase motivation, to prevent burn-out). Trainings should focus on exchanging experience and best practices, analyzing real life situations, and informing about procedure, set of activities and application of penalties in case when infringement is detected, etc.
- Both inhabitants and entrepreneurs had the highest assessment for situation in controlling the activities of public authorities and other employees in public

<p>darbības kontroli (iedzīvotāju vērtējums bija 2.08, komersantiem: 2.16).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otrajā vietā iedzīvotāju kopumā un ceturtajā vietā komersantu vidū (no 7 kvantitatīvi vērtētajiem rādītājiem) bijusi efektīvas iekšējās kontroles sistēmas izveide (iedzīvotāji: 2.23; komersanti 2.35). • Trešais augstākais rādītājs gan iedzīvotāju, gan komersantu vidū bijis, vērtējot situāciju par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu (iedzīvotāji: 2.25; komersanti: 2.34). • Vērtējot situāciju par ēnu ekonomikas ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi, iedzīvotāju vērtējums bijis 2.29 (4.vieta), bet komersantu – 2.49 (7.vieta). • Interesanti atzīmēt, ka, vērtējot situāciju ar interešu konfliktu novēršanu, iedzīvotāji ir bijuši kritiskāki (2.32, 5.vieta) nekā komersanti (2.29, 2.augstākais rezultāts). • Raksturojot savus priekšstatus par pretkorupcijas politikas veidošanu valsts pārvaldē, iedzīvotāju vērtējums bija 2.37, bet komersantu – 2.43 (abās grupās tas bija 6.augstākais vērtējums no 7). • Savukārt viskritiskāk iedzīvotāji bija noskaņoti, vērtējot ēnu ekonomikas mazināšanas līdzekļus – (2.37, pēdējā – 7.vieta). Komersantu vidū gan tas bija 5.augstāk vērtētais rādītājs, tomēr faktiski sniegto vērtējumu vidējā vērtība ir vēl zemāka (2.40). 	<p>administration (inhabitants: 2.08, entrepreneurs: 2.16).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Development of the effective internal control system was placed as second (from 7 quantitatively evaluated indicators) in the valuation of inhabitants and as fourth – in assessment of entrepreneurs (inhabitants: 2.23; entrepreneurs: 2.35). • Third highest indicator among both inhabitants and entrepreneurs was in evaluation of money laundering prevention situation (inhabitants: 2.25; entrepreneurs: 2.34). • Assessing situation in shadow economy's influence on business environment, inhabitants' valuation was 2.29 (4th place), entrepreneurs' – 2.49 (7th place). • Evaluating the situation in preventing conflicts of interests, inhabitants were more critical (2.32, 5th place) than entrepreneurs (2.29, 2nd highest result). • Describing perceptions of anti-corruption policy-making in public administration, inhabitants' valuation was 2.37, entrepreneurs' – 2.43 (it was the 6th highest (of 7) assessment in both groups). • Inhabitants were the most critical when assessing means for reducing shadow economy (7th place, 2.37). For entrepreneurs this was the 5th highest assessment, however actual mean value was even lower (2.40).
<p>Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Korupcijas atpazīšana 2. Korupcijas risku identificēšana 3. Efektīvas iekšējās kontroles sistēmas izveide 4. Interešu konfliktu novēršana 5. Valsts amatpersonu un citu valsts pārvaldē nodarbināto darbības kontrole 6. Izmeklēšana un operatīvā darbība 7. Pretkorupcijas politikas veidošana 8. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana 9. Ēnu ekonomikas ietekme uz uzņēmējdarbības vidi 10. Ēnu ekonomikas mazināšanas līdzekļi
<p>Pētījuma pasūtītājs</p>	<p>Valsts administrācijas skola</p>
<p>Pētījuma īstenotājs</p>	<p>SIA „SKDS”</p>
<p>Pētījuma īstenošanas gads</p>	<p>2017</p>
<p>Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots</p>	<p>€17 858,78 bez PVN</p>
<p>Pētījuma klasifikācija*</p>	<p>Sabiedriskās domas pētījumi (regulāri pētījumi)</p>

Politikas joma, nozare**	Publiskās pārvaldes politika
Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērumš (visa Latvija vai noteikts reģions/novads)	<u>Padziļinātās intervijas</u> ar NVO ekspertiem un ar ekspertiem no valsts, nevalstiskā vai pētniecības sektora – visa Latvija <u>Iedzīvotāju aptauja</u> – visa Latvija <u>Komersantu aptauja</u> - visa Latvija
Pētījuma mērķa grupa/-as (piemēram, Latvijas iedzīvotāji darbspējas vecumā)	<u>Padziļinātās intervijas</u> ar ekspertiem - eksperti no valsts, nevalstiskā vai pētniecības sektora, kā arī NVO eksperti, kuru darbība ir saistīta ar korupcijas novēršanas un/ vai ēnu ekonomikas mazināšanas jomām <u>Iedzīvotāju aptauja</u> – Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā saskārušies ar kādu no pētījumā iekļautajām 55 valsts iestādēm <u>Komersantu aptauja</u> - Mazie un vidējie komersanti, kuri savu saimniecisko darbību veic 9 republikas nozīmes pilsētās vai to tuvumā, un kuri pēdējo 12 mēnešu laikā saskārušies ar kādu no pētījumā iekļautajām 55 valsts iestādēm
Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida:	
1) tiesību aktu vai politikas plānošanas dokumentu analīze	X
2) statistikas datu analīze	
3) esošo pētījumu datu sekundārā analīze	
4) padziļināto/ekspertu interviju veikšana un analīze	X
5) fokusa grupu diskusiju veikšana un analīze	
6) gadījumu izpēte	
7) kvantitatīvās aptaujas veikšana un datu analīze	X
8) citas metodes (norādīt, kādas)	
Kvantitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms):	
1) aptaujas izlases metode	<u>Iedzīvotāju aptauja</u> – Stratificētā nejaušā izlase, metode: Tiešās intervijas respondentu dzīvesvietās <u>Komersantu aptauja</u> - Nejaušā izlase, izmantojot Lursoft datubāzi, metode: Tiešās intervijas (lai realizētu tiešo interviju, pirms intervijas ar uzņēmumu kontaktējās telefoniski)
2) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits	<u>Iedzīvotāju aptauja</u> – 1024 respondenti <u>Komersantu aptauja</u> – 401 respondents
Kvalitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms):	
1) padziļināto/ekspertu interviju skaits	3 padziļinātās intervijas ar NVO ekspertiem,

(ja attiecināms)	kuru darbība ir saistīta ar korupcijas novēršanas un/ vai ēnu ekonomikas mazināšanas jomām 10 padziļinātās intervijas ar ekspertiem no valsts, nevalstiskā vai pētniecības sektora
2) fokusa grupu diskusiju skaits (ja attiecināms)	
Izmantotās analīzes grupas (griezumi)	<u>Padziļinātās intervijas</u> ar ekspertiem - eksperti no valsts, nevalstiskā vai pētniecības sektora, kā arī NVO eksperti, kuru darbība ir saistīta ar korupcijas novēršanas un/ vai ēnu ekonomikas mazināšanas jomām <u>Iedzīvotāju aptaujā</u> – saskarsme ar iestādi, dzimums, vecums, sarunvaloda ģimenē, pilsonības statuss, izglītība, nodarbošanās, ienākumu līmenis, dzīvesvietas tips, reģions. <u>Komersantu aptaujā</u> – saskarsme ar iestādi, uzņēmumu darbības joma, darbinieku skaits uzņēmumā, ieņemamais amats, saimnieciskās darbības vieta, uzņēmējdarbības forma, apgrozījums
Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija	Valsts administrācijas skola Raiņa bulv. 4, Rīga, LV-1050
Pētījuma autori*** (autortiesību subjekti)	Ieva Strode, Zanda Rutkovska, Jūlija Ponomarjova, Santa Stikute, Dace Strupiša, Nita Jirgensone, Dace Grīnberga

Pētījums izstrādāts Valsts administrācijas skolas īstenotā Eiropas Sociālā fonda projekta Nr.3.4.2.0/15/1/002 "Valsts pārvaldes cilvēkresursu profesionālā pilnveide korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomā" ietvaros.